

УДК: 159.964.21(075.8),159,98 (075), 316. 48 (075)

Сівчук П., ст. викладач

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ПСИХОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ОСОБИСТОСТІ ЯК ФАКТОР МІНІМІЗАЦІЇ НАСЛІДКІВ КОНФЛІКТІВ

Анотація.: Для переважної більшості громадян України агресія сусідньої держави стала важкою психологічною, соціальною і культурною проблемою. Війна стала психотравмуючою ситуацією, що загрожує життю і здоров'ю людей, що супроводжується відчуттям небезпеки, безсилля, страху, безпорадності, невизначенності, провокує конфлікти. Важливу роль в подоланні конфліктності і психологічних розладів відіграє психологічна культура особистості.

Ключові слова: культура, соціалізація, соціальна ідентифікація, конфлікт, психологічна культура, військова агресія, психологічна травма, психічний стан.

Sivchuk P., Senior Lecturer

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

PSYCHOLOGICAL CULTURE OF PERSONALITY AS A FACTOR OF MINIMIZING THE CONSEQUENCES OF CONFLICT

Abstract. for the vast majority of Ukrainian citizens aggression neighboring state has become a difficult psychological, social and cultural problem. War has become a psychotraumatic situation that threatens the life and health of people, accompanied by a feeling of danger, powerlessness, fear, helplessness, uncertainty, and provokes conflicts. An important role in overcoming conflict and psychological disorders is played by the psychological culture of the individual.

Keywords: culture, socialization, social identification, conflict, psychological culture, military aggression, psychological trauma, mental state.

Психологічна культура є частиною загальної культури особистості і не може розглядатися окремо ні від тих соціальних умов, в яких формується особистість, ні від соціально-психологічних якостей і особливостей людини, які складають ядро її внутрішнього світу.

Ефективно протистояти сучасним викликам, проблемам і конфліктам, може тільки людина із стійкими психологічними якостями. Адекватна оцінка того, що відбувається навколо нас, критичне мислення, емоційна рівновага, здоровий глузд, дозволяють людині долати тривожність, складні емоційні стани, депресії, конфлікти, агресію, нетерпимість тощо. Переживання складних суспільних і особистих життєвих криз і обставин, мінімізації негативних наслідків конфліктних ситуацій властиве тільки людям сильної волі, високого рівня знань і психологічної культури.

Однозначного тлумачення поняття психологічна культура серед вітчизняних і зарубіжних фахівців не сформувалося. Але в контексті тих підходів, які існують є можливість більш поглиблено проаналізувати внутрішньо особистісні фактори мінімізації негативних наслідків конфліктних ситуацій. Якщо взяти до уваги що поняття психологічна культура використовується в якості аналізу інформованості особистості, її вміння застосовувати в практичній площині закони функціонування психіки, як вміння орієнтуватися людини в собі самій, як почуття самоцінності людини, як частина загальної культури, що дозволяє розуміти внутрішній світ людини, в її здатності вирішувати життєві проблеми, самовизначатися і пристосовуватися до умов соціального середовища, тощо, то відкривається широкий пласт проблем дослідження ролі особистісного фактору у попередженні, уникненні та мінімізації негативних наслідків конфліктів.

Культура через свою психологічну складову може в сучасних умовах стати тим чинником, який знизить рівень конфліктності в суспільстві без залучення додаткових факторів. Досить низький рівень залучення психологічного чинника з метою профілактики і недопущення

конфліктів і конфліктних ситуацій, при загальній актуалізації досліджень в галузі теоретичної і прикладної психології є вагомим резервом в складних соціально-психологічних умовах. Психологічна культура дозволяє гармонізувати відносини людини з іншими людьми, соціальним середовищем та подолати внутрішньоособистісні суперечності і розбіжності.

Використання власного психологічного потенціалу та пробудження людини до самопізнання є характеристикою її зрілості і соціальної відповідальності. З іншої сторони реалізація людиною власного психологічного потенціалу ускладнюється низьким рівнем психологічних знань та соціального досвіду.

Культура і психіка існують в нерозривні єдності. В реальності не існує культури поза психікою, а психіки по культурою. В процесі соціалізації людина засвоює культуру, тобто знання, ідеали, цінності, ціннісні орієнтації, тобто все те що складає основу духовного світу людини. Людина в процесі соціалізації засвоює саме культуру і таким чином культура стає і психологічною реальністю. З іншої сторони кожен із нас є провідником певної культури і привносить в любу культурну ситуацію власну психологічну культуру [1].

Одним із важливих показників зрілості психологічної культури особистості є її поведінка в конфліктних ситуаціях. Здатність активно протистояти конфліктним викликам, адекватно оцінювати ситуацію та її наслідки, вміти уникати конфліктів та вибирати відповідні варіанти поведінки, зберігати спокій та витримку, вміти аналізувати причини конфліктів, проводити їх діагностику і прогнозування, здійснювати рефлексію із врахуванням ситуаційних змін.

Конфлікт як соціально-психологічний феномен постійно змінюється і розвивається. Це необхідно враховувати при аналізі конфліктної ситуації з метою мінімізації негативних наслідків для учасників взаємодії. Використання методу рефлексії важливо як для процесу протікання конфлікту так і для вибору методів його вирішення і завершення. Рефлексія як здатність особистості до відстеження і самооцінки процесу і результатів своєї діяльності, усвідомлення і самооцінки власних дій і станів є важливим елементом психологічної культури особистості для адекватної реакції на зміни конфліктної ситуації.

Джерела та література

1. Блинова, О. Є. Психологічна культура: аналіз змісту поняття [Текст] / О. Є. Блинова // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / За ред. С. Д. Максименка. - К. : Гнозис, 2010. - Т. XII, част. 5. - С. 65-71.

УДК: 159.9+316.6

Сіткарь В., канд. психол. н., доц.; Сіткарь С., канд. пед. н., доц.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Україна

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ «ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ» В КОНТЕКСТІ МАСОВОГО ВЕРБУВАННЯ РАШИСТАМИ ДІТЕЙ ДЛЯ ДИВЕРСІЙ В УКРАЇНІ

Анотація. В статті висвітлено деякі психологічні особливості «гібридної війни» проти України, в яку ворог нині втягує чимало підлітків залучаючи їх для здійснення внутрішньої диверсії. Найчастіше – для підпалів авто військовослужбовців ЗСУ, обладнання «Укрзалізниці» чи будівель ТЦК. Шукають «виконавців», як правило, через телеграм – в групах з пропозиціями заробити «швидкі гроші». Це – «небезпечний тренд», адже неповнолітні – більш вразливі для вербування, бо «не можуть усвідомлювати і прораховувати наслідки своїх дій», на чому і роблять акцент російські спецслужби.

Проте, аналіз судових процесів показує, що ніхто з паліїв не має відвертих проросійських поглядів. Здебільшого вони керуються не ідеологічними переконаннями, а намірами заробити швидкі гроші. Тому, у війні на витривалість, частина якої триває вже понад 4060 днів від початку окупації Криму, кожен з нас є важливим для перемоги. Сьогодні важливо не лишити війну дітям, не програти всередині України.